

Előszó

A globalizációs folyamatok hatására napjainkban érezhetően átalakul a városok, térségek, régiók gazdasági szerepe. Nemcsak a globális kihívások, hanem az Európai Unió regionális támogatásai is új helyzet elé állítják a hazai régiókat. Már most is látszik, hogy a régiók, de a régiókon belüli térségek, városok többsége nehezen alkalmazkodik az új feltételekhez. Az már széles körben felismerést nyert, hogy a hagyományos módon nem lehet kezelni a területi problémákat, de sajnos egyelőre még kevés sikeres megoldásnak lehetünk tanúi. Úgy véljük, hogy a területi problémák diagnózisának és terápiáinak kidolgozásánál egyaránt sok a teendő. A diagnózis alapos felméréseket és folyamatos elemzéseket jelent, amelyre sem az érdekelt térségek, sem a hazai regionális tudományi műhelyek nem készültek még fel megfelelően. A sikeres terápiához, az új szemlélet elterjedéséhez pedig regionalista, térségfejlesztő szakemberek képzésére, átképzésére van szükség. Olyan szakemberek iránt nő meg az igény, akik a területi versenyben való helytálláshoz alulról-szerveződő programokat képesek kidolgozni, koordinálni és folyamatosan megújítani.

A Szegedi Tudományegyetem Gazdaságtudományi Kar Közgazdaságtani és Gazdaságfejlesztési Intézete napjainkra a hazai regionális tudomány egyik bázisává vált mind a diagnózisokhoz szükséges helyzetelemzésben, mind a modern terápiák kidolgozására felkészítő képzésben. Szegeden az 1994 óta folyó nappali tagozatos közgazdász képzés részeként 1997 nyarán a Közgazdasági Tanszékcsoporton belül alakult meg a *Regionális és Alkalmazott Gazdaságtani Tanszék*, Lengyel Imre egyetemi docens vezetésével. A tanszékcsoport a József Attila Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karához tartozott. Ebből a tanszékcsoportból jött létre sikeres akkreditációs eljárást követően 1999 nyarán a Gazdaságtudományi Kar, amely a felsőoktatási integrációt követően 2000-től a Szegedi Tudományegyetemhez tartozik.

A Regionális és Alkalmazott Gazdaságtani Tanszék fő feladata működésének első periódusában a negyed-ötödéves közgazdász hallgatók számára meghirdetett *közszolgálati és nonprofit szakirány* szervezése, irányítása volt. Ezen szakirány ismeretanyagának kb. 40 %-a kötődött a regionális tudomány kérdésköreihez (regionális gazdaságtan, területfejlesztési politika, település-gazdaságtan stb.). A közszolgálati és nonprofit szakirány átszervezésekor a Tanszék vezetésével jött létre 2000-ben a *vállalkozásfejlesztési szakirány*, amelyen a regionális ismeretek oktatására nagy hangsúlyt fektetünk, pl. a szigorlat és záróvizsga részei: területi stratégiák, regionális és lokális gazdaságfejlesztés. A szakirányon évente nappali és levelező tagozaton együtt 80-100 fő végez, jelentős tudományos diákköri sikerek születtek, a szakdolgozatok mintegy fele is a regionális tudomány valamelyik részproblémájá-

hoz kapcsolódik. A Gazdaságtudományi Kar 2004-ben újjászerveződött, három intézet jött létre, köztük a *Közgazdaságtani és Gazdaságfejlesztési Intézet*, amelyen belül működik a *Regionális Gazdaságfejlesztési Szakcsoport* a Regionális és Alkalmazott Gazdaságtani Tanszék jogutódjaként.

Az elmúlt 10 év az erőgyűjtés és a felkészülés jegyében telt el, összhangban a hazai regionális tudomány megerősödésével. Kiemelt figyelmet fordítottunk az oktatói utánpótlás színvonalas nevelésére, doktori értekezések elkészítésére, széles körben használt tananyagok összeállítására, érdemi tudományos kutatások folytatására, szakmai kapcsolataink ápolására. A közgazdász képzésben dolgozó szegedi regionalisták a regionális tudomány hazai elfogadtatásában aktívan közreműködnek, szakmai szervezetek vezető testületeiben vesznek részt (pl. az MTA Regionális Tudományi Bizottságban, a Magyar Regionális Tudományi Társaságban). Az elmúlt években többen rendszeres résztvevői, előadói a nemzetközi regionális tudományi rendezvényeknek (ERSA, RSA), sőt, nemzetközi tudományos verseny díjazottjai.

A többszintű képzés kívánalmai szerint átalakul Szegeden is a regionális ismeretek oktatása. A Gazdaságtudományi Karon a közgazdasági alapszakokon kötelező tárgy lett a „*Bevezetés a regionális és városgazdaságtanba*”, az előadások mellett szemináriumokon lehet a tanultakat elmélyíteni. Az alapszakokon kötelezően választható tárgyként hirdetjük meg a „*Területi tervezés*” és a „*Helyi gazdaságfejlesztés*” tárgyakat is, amelyek nagyon gyakorlatias ismereteket nyújtanak. Fenti tárgyakat a SZTE Mérnöki Kar vidékfejlesztő gazdasági agrármérnök alapszak hallgatóinak is oktatjuk. Ezen tárgyak tömeges oktatása hozzájárul a regionális ismeretek elterjesztéséhez, de egyúttal előkészítik a mesterszak elméleti igényű tárgyait is.

A Magyar Akkreditációs Bizottság 2007. októberi döntésével támogatta, hogy a SZTE Gazdaságtudományi Karán is indulhasson „*regionális és környezeti gazdaságtan*” mesterszak, amelyet a Regionális Gazdaságfejlesztési Szakcsoport szervezi, folytatva a vállalkozásfejlesztési szakirányon bevált ismeretkörök oktatását, kiegészítve újabb regionális tudományi tárgyakkal. A mesterszak szervezésében támaszkodunk az Szegedi Tudományegyetem elismert szakmai műhelyeire, többek között a Földrajzi Tanszékcsoporthoz neves oktatói is több tárgyat tanítanak. A Szegedi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Doktori Iskolájában „*helyi gazdaság- és vállalkozásfejlesztés*” elnevezéssel egy műhely alakult, évente 4-5 doktorandusz felvételével. Tehát a regionális ismeretek oktatási mindhárom képzési szinten teret nyert.

A „*szegedi regionalista műhely*” 10 éves megalakulásáról „*Kérdőjelek a régiók gazdasági fejlődésében*” címmel egy tudományos konferencián emlékeztünk meg 2007. novemberében. Jelen tanulmánykötet a konferencián elhangzott színvonalas előadások átdolgozott, lektorált változatait tartalmazza. Ezúttal is köszönjük a szerzők, lektorok és mindazok segítségét, akik a tanulmánykötet elkészítésében közreműködtek.

Szeged, 2008. június

Szerkesztők